

de raad van de gemeente Westerkwartier
per e-mail via griffie@westerkwartier.nl

Contactpersoon
Dirk Jakob Bruining

Kenmerk
1969200869

Zuidhorn
8 juli 2025

Onderwerp

Ruimte voor Defensie, Kollumerwaard update en uitkomst PlanMER

Geachte leden van de raad,

U ontvangt deze raadsbrief als vervolg op de raadsbrief van 11 december 2024 '*Laatste stand van zaken rondom de voorgenomen Defensieplannen in Kollumerwaard*'. In die brief, waarin we ingingen op het op handen zijnde Nationaal Programma Ruimte voor Defensie (NPRD), hebben wij aangegeven dat we onvoldoende betrokken werden door Defensie. We begrijpen het belang en de noodzaak van de uitbreiding van Defensie, maar we willen wel nauw betrokken zijn bij ontwikkelingen die ons raken. We hebben er stevig op ingezet om te zorgen dat Defensie ons beter informeert en betreft. We zijn hierin gesteund door de provincie Groningen en zijn inmiddels als volwaardige gesprekspartner aangesloten bij relevante overleggen. We zitten in een ambtelijke projectgroep van gemeenten en de provincie om actuele ontwikkelingen te volgen op dit thema.

Op dit moment kunnen wij u informeren over het uitgekomen ontwerp van het Nationaal Programma Ruimte voor Defensie (NPRD), het bijbehorende Plan-Milieueffectrapport (hierna: PlanMER) en over de zienswijze die wij ingediend hebben. U vindt de zienswijze als bijlage bij deze brief. Het ontwerp NPRD en de PlanMER kunt u vinden op de website van het Ministerie van Defensie: <https://nprd.inspraak.defensiedichtbij.nl>. Het doel van het PlanMER is om de effecten van de plannen en verschillende locatiealternatieven te onderzoeken en beoordelen, en om op basis daarvan voorkeurslocaties aan te wijzen voor de verschillende uitbreidingsbehoeften van Defensie. Deze voorkeurslocaties zijn nu opgenomen in het ontwerp NPRD dat het kabinet heeft vastgesteld.

Wat raakt Westerkwartier?

Het PlanMER is in verschillende behoeften verdeeld. De behoeften die Westerkwartier vooral kunnen raken zijn de plannen in de Kollumerwaard in de gemeente Noardeast-Fryslân, direct grenzend aan onze gemeente.

De Kollumerwaard was in beeld voor de volgende behoeften van Defensie:

- ◇ Deelbehoefte III: Nieuwe munitieopslag, een zogenaamde SIC-locatie: Snel Inzetbare Capaciteit.
- ◇ Deelbehoefte IV: Nieuw terrein voor oefenen en trainen met explosieven, ook wel een 'springterrein' genoemd.

In het PlanMER is onderzocht of deze behoeften gerealiseerd kunnen worden in de Kollumerwaard, op welke plek dan en wat de gevolgen daarvan zijn. Er is gekeken naar twee plekken, namelijk Kollumerwaard Oost en West.

Conclusies ontwerp NPRD

Geen springterrein

Uit het PlanMER blijkt dat het realiseren van een springterrein te veel overlast zou veroorzaken. Het springterrein zou aanzienlijke overlast geven voor inwoners en bedrijven van de gemeenten Westerkwartier, Het Hogeland en Noardeast-Fryslân. Daarnaast waren er te veel negatieve effecten op milieu, natuur en toerisme. De conclusie is dat de Kollumerwaard geen geschikte locatie is voor een springterrein. In het ontwerp NPRD is na bestuurlijke en politieke afweging volledig afgezien van een springterrein in Nederland. Het uiteindelijke besluit wordt genomen in het Nationaal Programma Ruimte voor Defensie dat het kabinet moet vaststellen.

Wel munitieopslag

De Kollumerwaard-West is nu in het ontwerp NPRD benoemd als voorkeurslocatie voor een SIC-locatie, dus voor munitieopslag. Naast deze en andere locaties in Nederland is in het PlanMER ook de Kollumerwaard-Oost onderzocht. Kollumerwaard-Oost ligt vrijwel tegen de gemeentegrens met Westerkwartier aan, Kollumerwaard-West ligt enkele honderden meters verder, op het terrein van een voormalige kruitfabriek. De conclusie uit het PlanMER is dat Kollumerwaard-West de voorkeurslocatie is voor de SIC-locatie. Deze voorkeurslocatie ligt op een afstand van ongeveer 1700 meter tot de eerste woning van een inwoner van het Westerkwartier. In het PlanMER is hierover opgenomen dat er weinig overlast te verwachten is voor omwonenden. Wij zijn hier op basis van de beschikbare informatie nog niet gerust op en zijn het dus op dit moment nog niet eens met deze beoordeling. Er is nog veel onduidelijkheid over de (zonering van de) risico's en beperkingen als er een SIC-locatie gerealiseerd wordt. In onze zienswijze vragen we Defensie met klem om meer duidelijkheid te geven aan ons en omwonenden.

Belangen inwoners

Verschillende inwoners van onze gemeente die in de directe omgeving van de Kollumerwaard wonen, maken zich zorgen over de plannen van Defensie. Zo vallen enkele agrarische bedrijven (nabij Lauwersijl) deels binnen de invloedszones van de SIC-locatie. Omdat hier nog onvoldoende duidelijkheid over is, zijn zij ongerust over effecten op hun bedrijfsvoering en toekomstperspectief. Ze zitten met terechte, concrete vragen die in het ontwerp NPRD en/of planMER niet aan de orde komen. Ze hebben een zienswijze ingediend en vragen onze gemeente om steun. We hebben ook van Dorpsbelangen Lauwersijl een verzoek gekregen om hun zorgen en belangen onder de aandacht te brengen bij Defensie. Hun zorgen gaan met name over de toename van (zwaar) verkeer en de effecten daarvan op verkeersveiligheid en leefbaarheid. De inwoners die ons benaderd hebben en Dorpsbelangen Lauwersijl zijn uitgenodigd voor een overleg met portefeuillehouder Haze. In de gemeentelijke zienswijze steunen we de omwonenden (in algemene bewoordingen) in hun zienswijzen richting Defensie.

Verkeer en infrastructuur

Als er inderdaad een SIC-locatie komt in de Kollumerwaard, is te verwachten dat er meer transportbewegingen zullen plaatsvinden. Uit het PlanMER en verschillende gesprekken met Defensie is gebleken dat de Gemeente Westerkwartier een belangrijke rol krijgt voor logistiek. Wij zijn een centraal gelegen gebied tussen kritische belangen van Defensie. Zo valt te verwachten dat bijvoorbeeld munitie naar de Kollumerwaard wordt gebracht vanuit munitiecomplex Veenhuizen. De kortste route hiervoor is via Gaarkeuken. We zijn in gesprek met Defensie, de provincie en andere (buur)gemeenten om te verkennen welke samenwerkingsmogelijkheden er zijn om de infrastructuur te verbeteren, waaronder de brug bij Gaarkeuken. In onze zienswijze herhalen we het belang van samenwerking bij het versterken van de infrastructuur.

Zienswijzen

Zienswijzen kunnen worden ingediend van 28 mei tot en met 9 juli 2025. Als gemeente dienen we een zienswijze in om Defensie te wijzen op de zorgen met betrekking tot de verkeerseffecten en maatregelen die daarvoor nodig zijn, en vanwege de zorgen die enkele bewoners hebben geuit over hun agrarische bedrijfsvoering. Deze inwoners hebben zelf ook een zienswijze ingediend. Ook de provincie Groningen en de andere omliggende gemeenten dienen zienswijzen in, waar mogelijk en relevant vragen we aandacht voor dezelfde dingen.

Defensie verzamelt alle ingediende zienswijzen en reageert hierop. De reactie van Defensie volgt in het najaar van 2025 in een Nota van Antwoord. De informatie gedeeld in de zienswijzen en op de informatiebijeenkomsten kan een reden zijn om het Ontwerp NPRD aan te vullen of aan te passen. Als dat klaar is, stelt het kabinet het Nationaal Programma Ruimte voor Defensie (NPRD) vast. Daarna starten de verschillende projecten van de ruimtebehoeften. Hoe dat verloopt en hoe daar inspraak op mogelijk is, wordt tegen die tijd bekendgemaakt.

Informeren inwoners

Wij sturen inwoners en dorpsverenigingen van Lauwerzijl, Pieterzijl en Kommerzijl een brief met informatie over wat deze PlanMER betekent voor onze gemeente en betrokken inwoners. Deze brief is bijgevoegd als bijlage. Daarnaast organiseert Defensie informatiebijeenkomsten waar het ontwerp NPRD en de uitkomsten van het PlanMER worden besproken. Deze bijeenkomsten zullen ook ambtelijk worden bijgewoond.

Bijlagen

- ◇ zienswijze gemeente Westerkwartier op NPRD en PlanMER;
- ◇ brief aan omwonenden over NPRD, PlanMER en zienswijze.

Wij vertrouwen erop u hiermee voldoende te hebben geïnformeerd.

Met vriendelijke groet,
Burgemeester en wethouders van de gemeente Westerkwartier,

A. van der Tuuk, burgemeester
R. Kleijnen, secretaris